

JOK-BLADET

3 - 2007

Text/innehåll där ej annat anges:
Olle Bernard (2007.11.30)
E-mail: o.bernard@telia.com
JOKs hemsida: jok.hemsida.net

POPULÄRT ATT SKÅDA FÅGEL PÅ NORRA JÄRVAFÄLTET

Under året, fram till slutet av november, har över 215 personer rapporterat in mängder med fåglar, som man observerat på norra delen av Järnafältet till rapportsystemet "Svalan". Uppgiften om antalet rapportörer framgår under fliken "Skådarligan" på JOKs hemsida.

Att så många skådar och dessutom kompletterar detta med att skriva in sina observationer på "Svalan" är givetvis mycket glädjande. Dessa rapporter bidrar i allra högsta grad till att sprida

informationen om den artrika fågelfauna som kan upplevas på norra Järnafältet.

Hur många personer som kikarutrustade besöker Järnafältet vid något tillfälle under ett år, för att skåda fågel, vore mycket spännande att få veta. Antalet bör vara flera tusen, vilket utgör en viktig och kanske avgörande förutsättning för att bevarandeskyddet och underhållet/skötseln av området egentligen aldrig skall kunna ifrågasättas.

JOK VANDRAR VIDARE

"Söndagsvandringar" (4 st): Under våren fortsätter Bengt Sundberg troget med sina exkursioner med Väsby gård som utgångspunkt.

"Kvällsvandringar- torsdagar" (3 st): Anordnas även denna vår vid Säby strandäng.

FÅGELSKÅDNINGENS DAG anordnas söndagen den 11/5 med bl a fågelvandring från Bögs gård (Se även sida 3).

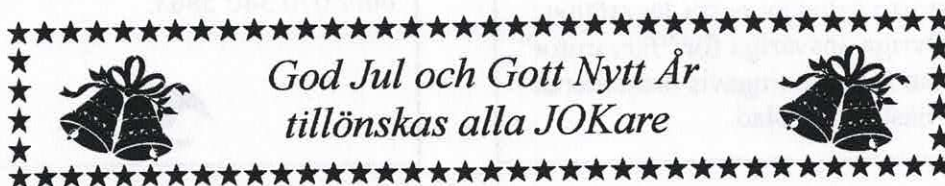
Tider o s v för samtliga vandringar framgår av JOKs vårprogram, som redovisas på sidorna 20-22.

KALLELSE TILL ÅRSMÖTE 2008, se sida 2.

JOKs VÅRPROGRAM 2008 (sidorna 20-22) innehåller bl a två programpunkter som båda **10-årsjubilerar - Nyårsplocket och Vassröjningen** på Säby strandäng.

I detta utskick ingår JOKs Medlemsförteckning och Miniförteckning över Järnafältets fåglar.

OBS! Inbetalningskort, gällande medlemsavgiften för år 2008, medföljer detta utskick.

KALLELSE TILL ÅRSMÖTE 2008

Härmed kallas till Järvafältets Ornitologiska Klubbs årsmöte för år 2008.

Tid: 2008-02-12, kl. 19:00

Lokal: Naturskolan, Väsby gård

Efter sedvanliga årsmötesförhandlingar presenteras ett föredrag på temat:
"Rovdjur och fåglar i nordiska skogar och myrar".

Följ med Stockholmsprofilen **Hans Bister** på några nedslag i den nordiska naturen.
En höjdpunkt blir säkert hans möten med björn, varg och järv i Kuhmo i östra Finland.

Efter årsmötesförhandlingar och bildvisning bjuder klubben på fika med dopp.

INNEKVÄLLARNA POPULÄRA ÄVEN HÖSTEN 2007

2/10- "Subantarktiska öar utanför Australien och Nya Zeeland"
presenterat av **Lars-Olof Johansson**. Antal deltagare: 43 st.

6/11- "Med JOK till Thailand", ciceron **Berndt Godin**. Antal deltagare: 53 st.

TACK FÖR KAFFET

Även under år 2007 arrangerade JOK fyra innekvällar och antalet deltagare har, som vi sedan länge vant oss vid, varit trevligt stort.

Lena Radler och **Johan Wallin**, som ansvarat för såväl innekvällarnas innehåll (fixat föredragshållare), som det viktiga fiket, tackas av årets ca 185 innekvällsbesökare som avnjutit utomordentligt bra bildvisningar.

Ett tack givetvis också till **Rickard Dahlén** och **Bengt Sundberg** som ansvarat för "Klubblokalen" Väsby gård.

ATLAS- INVENTERINGEN,

som skall pågå under totalt 5 år, går under 2008 in på sitt andra år. Missa därför inte att skriva in upptäckta s k häckningskriterier då du rapporterar i "Svalan".

Mer information kommer i nästa JOK-blad och på JOKs hemsida.
PS: Clas Cronlund är huvudansvarig för den atlasruta som berör större delen av norra Järvafältet.
Övriga ansvariga för "Järvarutor" kan förhoppningsvis presenteras i nästa JOK-blad.

FÅGELRAPPORT 2007

Arbetet med "Fågelrapporten 2007" för norra Järvafältet pågår.
Har du möjligen några intressanta observationer som ännu inte skrivits in på rapportsystemet "Svalan", eller som du har skrivit in en längre tid, några dagar, efter det att observationen gjorts, är det värdefullt om du meddelar detta snarast till Olle B tel 08-580 37 257 eller 070 340 5883.

FÅGELSKÅDNINGENS DAG 11/5 2008

JOK medverkar även denna vår vid "Fågelskådningens dag" som år 2008 arrangeras den 11/5.

I likhet med tidigare år genomför vi tillsammans med Sollentuna kommun en guidad 2-3 timmar lång fågelvandring med start från **Bögs gårds parkering kl 08:00**.

Mellan kl 11-13 informerar JOKare vid Väsby gård om bl a Järvafältets intressanta fågelfauna. Vid Väsby gård presenteras dessutom ett bokbord med ett blandat utbud av trevlig och faktarik fågellitteratur.

För att "Fågelskådningens dag" skall fungera väl, och ge ett så stort utbyte som möjligt åt förhoppningsvis många besökare, är det värdefullt om flera medlemmar ansluter till både guidningen, med start från Bögs gård, och informationen vid Väsby gård.

Har du frågor, idéer o s v angående "Fågelskådningens dag" bör du kontakta Rikard Dahlén (626 77 69) alternativt Olle B (580 37 257).

INVENTERING UNDER FÅGELSKÅDNINGENS DAG

I samband med "Fågelskådningens dag" brukar JOK dessutom försöka göra en "artinventering", som kan berätta om hur många arter som kan observeras på norra delen av Järvafältet under en dag i mitten av maj. Hittills bästa resultat nåddes år 2006 då 119 arter observerades. I antalet ingår alla arter som observerades under "Fågelskådningens dag" och detta på lokaler som t ex Ravalen, Säbysjön och Säby strandäng.

KVÄLLSEXKURSIONER VID SÄBY STRANDÄNG

JOK inbjuder även våren 2008 till kvällsguidningar vid Säby strandäng. Motsvarande arrangemang genomfördes våren 2005 och 2007 med trevligt stort intresse. En förhoppning är givetvis att intresset för denna form av kvällsaktivitet består och att vi blir många som tillsammans avnjuter fågelrikedomen på strandängen.

Guidningen utförs av **Tommy Eriksson, Olle Bernard och Tommy Carlsson**, men för att vandringarna skall bli så lyckade och trivsamma som möjligt, är det av stort värde

om flera av klubbens medlemmar kan ställa upp och bistå ledarna genom att leta upp strandängens alla intressanta fåglar.

Alla JOKare är givetvis mycket välkomna till kvällsvandringarna som dock, i likhet med tidigare vårar, främst kommer att rikta sig till nybörjare.

Tips!

Locka gärna med dig grannar, arbetskompisar eller andra bekanta med ett spirande fågelintresse till Säby strandäng.

Kvällsexkursionerna genomförs torsdagarna 24/4, 8/5 och 15/5 med start kl 18:00 från Säby gårds parkering.

SÖNDAGSVANDRINGAR

JOKs traditionella söndagsvandringar, med **Bengt Sundberg** som ledare, genomförs även kommande vår och detta som vanligt i samarbete med SNF Sollentuna. Söndagsvandringarna arrangeras den **27/1, 24/2, 30/3 och 27/4**. Alltid med start kl 09:00 vid Naturskolan, Väsby gård.

INBJUDAN TILL VASSRÖJNING PÅ SÄBY STRANDÄNG - lördag den 16/2 2008. OBS! 10-årsjubileum.

Även denna vinter planerar JOK att försöka genomföra den traditionsenliga vassröjningen vid Säby strandäng.

Arbetet består liksom tidigare främst av att med liar avlägsna den växtlighet, som tyvärr varje sommar återvänder ute på skrattnåskolonins öar.

Målet är att bli försöka behålla skrattnåskolonin som tycks ha stabiliserat sig till ca 1200 par, vilket gör kolonin till en av landets tio största. Med en bibehållen skrattnåskoloni vid Säby strandäng gynnas dessutom flera andra arter av områdets sjö- och våtmarksfåglar.

För att göra JOKs insats framgångsrik krävs det som vanligt att så många som möjligt har lust och tid att ställa upp vid denna, för strandängens fågelfauna, viktiga aktivitet

Uppslutningen har, under de nio år som JOK kämpat med vassröjningen, varit imponerande och glädjande stor. En stark förhoppning är naturligtvis att det stora intresset för att underhålla strandängen består även under jubileumsåret, eftersom denna insats kan vara avgörande för att vi skall få behålla den intressanta fågelfaunan på lokalen.

JOK kommer som vanligt att få låna liar från Järfälla och Sollentuna kommun. Dessutom inhandlade JOK för några år sedan fyra st liar för att användas vid denna typ av verksamhet.

EXTRA RÖJNINGSDAGAR VID SÄBY STRANDÄNG

I likhet med de senaste vintrarna planerar JOK att försöka genomföra extra vassröjningsdagar vid Säby strandäng.

Dessa insatser, vilka utgör en viktig komplettering till den stora vassröjningsdagen (16/2), har hittills visat sig mycket värdefulla för att nå det goda resultat som vi vant oss vid att JOK fixar vid strandängen.

För att vassröjningen ute på öarna skall kunna genomföras på ett säkert sätt, bör isförhållandet vara så pass bra, så att ofrivilliga bad undviks. Det är ju svårt att skriva ett avtal om säkra isförhållanden med Kung Bore, men hittills har han ställt upp ganska så bra på vår sida. Dock finns några få undantag, som vi helst inte ser upprepa.

Information och påminnelse om JOKs naturvårdsdag på Säby strandäng presenteras även på JOKs hemsida ("Anslagstavlan"), då den "stora dagen" närmar sig.

**Väl mött på Säby strandäng
lördagen den 16/2 2008.
Arbetet startar kl 9 och beräknas pågå fram till ca kl 14.**

PS 1: Det är givetvis mycket värdefullt att du, som endast har möjlighet att medverka under en kortare del av dagen, ändå försöker hinna med och bidra med ett kortare arbetspass på strandängen. Ingen av oss orkar stå och lia timmar i sträck, och därför krävs avbytare vid verktygen, för att vi skall nå det resultat som vi eftersträvar.

PS 2: JOK bjuder som vanligt på korv som vi tillsammans grillar över öppen eld.

Frågor angående vassröjningen kan ställas till Olle Bernard tel: 580 37 257, 070 340 5883.

Får vi tillräckligt med kyla, som ger oss säkra isar redan under december – januari, kommer inbjudan till sk extra vassröjningar ske så snart som isförhållandena så medger. Information med tider osv "annonseras" på JOKs hemsida ("Anslagstavlan").

Är du intresserad av, och önskar medverka vid dessa extra vassröjningsdagar, får du gärna kontakta Olle B (580 37 257).

MINIFÖRTECKNINGEN, även på JOKs hemsida

I årets sista utskick ingår som vanligt aktuell "Miniförteckning över Järvafältets fåglar". Du som önskar flera kopior av förteckningen kan fixa detta via JOKs hemsida "jok.hemsida.net". Här finns aktuell Miniförteckning i spalten med JOK-doppingen under rubriken **Rapporter/Artlista**. På artlistesidan finns bl a Miniförteckning för Järvafältets fåglar (pdf-fil).

SÄBY STRANDÄNG ÄNNU MER HANDIKAPPVÄNLIG

I boken "Fågellokal i Upplands & Stockholms län" (1999) är Säby strandäng uppmärksammat i kapitlet "Handikapp- och barnvagnsvänliga lokaler" eftersom lokalen anses vara lämplig att besöka för bl a fågelintresserade handikappade. Järfälla kommun har under hösten informerat om att man i samarbete med handikapporganisationer planerar att göra Säby strandäng än mer lättillgänglig för människor med olika former av handikapp.

I planeringen ingår att förbättra grusvägen ner till observationsplatsen norr om strandängen, så att vägen blir bekvämare för t ex rullstolsburna. Några svackor skall därför utjämnas, en viloplats anordnas intill hästhagen utefter vägen ner till obsplatsen, som även denna kommer att formas om till vissa delar.

Dessutom måste vissa staketomdragningar och flyttning av en grind/stätta genomföras.

Ovan redovisade förbättringar gynnar kanske främst de som har problem med att själva kunna vandra ner till obsplatsen.

En annan grupp av handikappade som mycket sällan, åtminstone enligt undertecknads erfarenhet, brukar kopplas ihop med fåglar och fågel-skådning är de som är synskadade.

Naturligtvis finns det många synskadade som är intresserade av fåglar, mycket märkligt vore det väl annars, eftersom fåglar berör de flesta av oss.

Eftersom synskadade personer ofta har problem med att ta sig fram, i synnerhet utan assistans, till bra fågellokaler kan detta säkert inverka negativt vid utvecklingen av fågelintresset.

När frågan om gravt synskadade och kombinationen fågelskådning fördes fram till undertecknad, kändes följande fråga helt självklar; "Har jag någonsin mött en kraftigt synskadad fågel-skådare fält? Nej, inte vad jag minns. Har du? Vad kan då en mer eller mindre svårt synskadad person uppleva på en fågelokal som Säby strandäng? Att med synen artbestämma fåglarna kan tyvärr vara problematiskt.

Behållningen blir i stället att få höra alla fågel-läten. Att få uppleva ljudet av strandängens skrattnåskoloni, kanadagäss, krickor, knipor, tofsvipor, sjungande småfåglar o s v, samt som kronan på verket kanske också Säbysjöns ropande storlommar, anses av representerar från den aktuella gruppen av handikappade som mycket attraktivt.

För att underlätta för t ex gravt synskadade att ta sig ner till obsplatsen norr om strandängen, planerar Järfälla kommun att sätta upp ett lågt vitmålat trästaket. Avsikten med detta staket, som utarbetats i samarbete med representanter för de synskadade, är att detta skall kunna nyttjas av de synskadade genom att man med sitt hjälpverktyg, den vita käppen, håller kontakt med det låga staketet.

Förhoppningen är givetvis att Järfälla kommuns planerade insatser med att göra Säby strandäng lättillgängligare för bl a rörelse- och synhandikappade, kan genomföras så snart som möjligt. Kanske kan delar av arbetet utföras redan under innevarande vinter/vår, och i så fall hoppas vi få möta nya skådare redan kommande vår vid strandängen.

TJUVFISKE I SÄBYSJÖN

Fiske är i Säbysjön endast tillåtet under vintern, dvs isfiske i form av pimpling eller med angeldon.

Allt annat fiske, förutom Järfälla kommuns årliga provfiske med ett antal nät, är otillåtet och utgör därmed tjuvfiske.

Vid åtskilliga tillfällen förekommer det dock att personer metar eller kastar vid sjön, vilket utförs vid ett begränsat antal platser där det är möjligt att utföra denna typ av fiske.

Att ett fåtal personer står och metar/kastar vid Säbysjön innebär knappast någon större störning på sjöns fågelfauna.

Däremot innebär förekomst av båt/båtar i sjön, vare sig de transporterar fiskare eller ej, en

störning för fåglarna och kan t o m vara av-görande för flera arters häckningsframgång. Även rastande sjöfåglar påverkas av båtar, och detta i synnerhet vid en sjö med Säbysjöns begränsade storlek.

Enligt undertecknads kännedom har fåglarna vid Säbysjön under de senaste åren varit skonade från båttrafik i någon större mängd.

Under den gångna hösten (augusti-september) har det tyvärr rapporterats om flera gummibåtar i sjön, och det har t o m observerats hur man med hjälp av dessa fiskat med nät.

PS: Båttrafik är tillåten i Säbysjön efter 15/7. (Tyvärr - redaktörens kommentar)

IGELBÄCKENS VATTENFÖRING

Den 12/9 inbjöd Järfälla kommun till ett möte där en konsult, som arbetat på uppdrag av Stockholms stad, presenterade ett förslag till en förändring av vattenföringen/= regleringen/ vid dämnet i Igelbäcken (30-meterskärret). Vid mötet, där JOK representerades av Clas Cronlund, Tommy Eriksson och Olle Bernard, framkom enligt undertecknads uppfattning inga uppgifter som skulle kunna förbättra, d v s öka vattenföringen i bäcken.

Konsulten redovisade ett förslag, som tyvärr var framtaget utan att man tagit hänsyn till viktiga delar i gällande vattendom och i den skötselplan som godkänts för Säbysjön och dess våtmarker.

Mötets muntliga presentation, som egentligen bara beskrev en höjning av Säbysjön till en nivå som vi hittills aldrig varit i närheten av vid någon vårflood sedan dämnet byggdes (1996), samt en fyra gånger så stor minimivattenföring jämfört vad som nu gäller.

Det upplevs som att den föreslagna förändringen i princip är helt omöjlig att genomföra p g a flera viktiga faktorer och därför vågar man nog dra slutsatsen att nuvarande vattenföring och reglering kommer att behållas.

Därmed bevaras de goda förutsättningarna vid Säbysjön och dess tillhörande våtmarker, med bl a våröversvämning och en stabil vattennivå under den för fåglarna viktiga häckningstiden. En vecka efter presentationen om förslaget till en förändring av vattenföringen Igelbäcken, kunde man i Dagens Nyheter läsa om följande

MER VATTEN TILL IGELBÄCKEN?

I planeringen för den nya sträckan av E18 mellan Rinkeby och Hjulsta har diskussioner förekommit om vart regnvatten från den nya motorvägen skall ledas.

Eftersom vägens sträckning till mycket stor del är belägen inom Igelbäckens nederbördsområde är det ju högst naturligt att vattnet i renat skick leds till bäcken. I synnerhet som denna redan nu lider brist på vatten p g a tidigare utbyggnader i nederbördsområdet.

Tyvärr tycks inte detta vara så enkelt eftersom Stockholms Miljöförvaltning, enligt uppgift i "Radio Stockholm" (24/9) anser att Vägverkets förslag till rening via dammar inte är tillräckligt bra. Vattnet skulle, med Vägverkets förslag, inte bli tillräckligt rent för att släppas ut i Igelbäcken med dess känsliga vattenfauna.

trevligt positiv utveckling för grönlingen, Igelbäckens egna lilla symbol.

På en sträcka av Igelbäcken, i gränstrakterna mellan Solna och Sundbyberg, har bäcken restaurerats genom att denna förvandlats från ett spikrakt dike till en slingrande bäck med små strömsträckor. Innan restaureringen hittade man på en sträcka (ca 200 m) endast tre grönlingar. Efter restaureringen provfiskade man på en sträcka av bara ca 30 m och här fann man 161 grönlingar, vilket bör utgöra resultatet av en mycket lyckad restaurering.

Den ovan beskrivna positiva utvecklingen för grönlingen, och förhoppningsvis även annan vattenfauna, har skapats genom arbetsinsatser typ meandring av Igelbäcken.

I framtiden kan man ju hoppas på att den fortfarande på långa sträckor spikraka (grävda) Igelbäcken restaureras och meandras.

En sådan sträcka, som givetvis bör bli aktuell, är den idag kulverterade delen av bäcken under landningsbanorna på Barkarby flygfält.

Enligt skötselplanen för Igelbäckens kulturresevat skall även här en sträcka av bäcken meandras, ett arbete som tyvärr ännu inte påbörjats

Den nuvarande modellen för reglering av dämnet nedströms Säbysjön (vid 30-meterskärret) tycks fungera bra och med ytterligare sträckor av Igelbäcken som restaureras och meandras bör situationen för t ex grönlingen utvecklas ännu bättre.

Under radiointervjun ställdes följande fråga till Vägverkets representant:

"Hur stor blir merkostnaden för vägprojektet om man väljer att rena dagvattnet enligt de krav som Stockholms Miljöförvaltning ställt? Svaret blev att det skulle kosta ytterligare ca 300 000 kronor att rena dagvattnet.

Undertecknad nästan svindlar över tanken på att detta gissningsvis miljardprojekt skall drabbas av en så "oerhörd" extra kostnad. Förmodligen kommer väl den enligt Vägverket alldeles enormt fördyrade vattenreningen, som skall kunna skydda Igelbäcken, att för evigt stoppa motorvägsbygget.

Men att denna sannsaga, om pengars och naturens värden, skulle sluta på detta vis är det väl knappast någon som tror på.

UTFÖRDA/PLANERADE "NATURARBETEN"

Säby strandäng - Slaghackning

Järfälla kommun har alltsedan den omfattande restaureringen av Säby strandäng i mitten av 1990-talet underhållit strandängen och dess öar, där JOK även medverkat i hög grad genom den årliga vassröjningen, på ett bra sätt.

Under de senaste höstarna har kommunen på olika skäl tyvärr ej utfört de förväntade och normala underhållet av strandängen.

Underhållet har under den gångna hösten till all lycka åter kommit igång. Större delen av strandängen har, förutom att den betats av hästar och kor, även bearbetats med en traktordragen sk slaghacka (Järfälla kommuns egen maskin). Strandängens tuvrika och sankare partier har bearbetats med hjälp av en ny entreprenör. Denne har nyttjat en relativt lätt bandgående maskin typ vessla försedd med en slaghacka. I slutet av november har entreprenören dock ännu inte löst problemet med att kapa den högsatta växtligheten, typ kavelkun, som växer närmast den sk blå bården.

Entreprenören jobbar på att lösa detta liksom på att klura ut hur han skall kunna ansluta något arbetsverktyg typ jordfräs till sin vessla, så att han även kan rå på de allra största tuvorna.

Förhoppningsvis är den gångna höstens modell med en traktordriven slaghacka på den torrare delen av strandängen, och en vessla med slaghacka kompletterad med olika arbetsverktyg, på de våtare partierna, något som kan nyttjas i framtiden.

Målsättningen är att denna modell av underhåll skall bli årligt och därmed ingå i Järfälla kommuns driftbudget, som förhoppningsvis kan skapas för underhållet av Säbysjöns våtmarker.

30-meterskärret - Slaghackning

Delar av 30-meterskärret, söder och alldeles norr om 30-metersstigen, har under hösten slaghackats av samma entreprenör som arbetat på Säby strandäng.

Den bearbetade ytan täcker ju bara en del av 30-meterskärret, men en förhoppning att man med åren kan utöka den slaghackade ytan. Målet är att åtminstone större delen av 30-meterskärrets yta som är beläget på Jakobsbergssidan av Igelbäcken, skall slaghackas. Kanske inte årligen, men tillräckligt ofta för att minska tillväxten av tuvor, så att 30-meterskärret får karaktären av en välbetad strandäng.

30-meterskärret - Projektöversikt

För att kunna genomföra den sedan ett par år tillbaka planerade stubb- och tuvfräsningen utförde en av Järfälla kommun anlita entreprenör under hösten en sk projektöversikt. Detta på en yta av ca 1,5 hektar i västra delen av 30-meterskärret. När planerad stubb- och tuvfräsning på denna yta skall utföras är ännu ej bestämt.

Fågeltornsskogen - Granavverkning

I den sk fågeltornsskogen (Fasanholmen) vid Säbysjön, planerar Järfälla kommun att under vintern avverka granar.

Nästan samtliga granar, med undantag för några gamla pampiga veteraner, kommer att avverkas för att gynna de höga naturvärden som är knutna till löv/hasselmiljön. Låter man granarna fortsätta att växa fritt kommer dessa höga naturvärden att så småningom försvinna.

JOK har framfört att avverkningen måste ske med stor försiktighet med tanke på bl a den flora som finns i området. Man får inte riskera att förstöra områdets imponerande blåsippsmatador som varje vår lockar till sig ett stort antal besökare.

Avverkningen kommer att utföras vintertid med tjälad mark, vilket bör medföra små och helst inga skador på markytan. För att minska markslitage kommer ev. häst att utnyttjas för att transportera ut virket till närmaste väg.

Väsby sjöäng -

Intensivbetning och Slaghackning

Våtmarken Väsby sjöäng har under ett flertal år "drabbats" av växter som vetetåg och tuvätel, vilka ogillas av normalt inte så kräsna kor av rasen Highland cattle. För att försöka "störa" dessa växter lät Sollentuna kommun Bögs gårds stora kobesättning (ca 55 sk biffkor) intensivbeta under ca två höstveckor på Väsby sjöäng. Under denna period lyckades korna äta upp en hel del av de inte så populära örterna, samtidigt som de flitigt klev omkring och därigenom skapade upptrampade ytor ute på sjöängen.

Efter kornas insats slaghackades Väsby sjöäng, och detta av samme entreprenör som arbetat på Säby strandäng och i 30-meterskärret.

Även här är målsättningen att försöka få bort eller åtminstone minska mängden tuvor som ogillas av såväl kor som flertalet av de fågelarter som vi gärna ser häcka eller rasta på en välbetad sjö-/strandäng. En typ av biotop som det råder stor brist på i stora delar av vårt land.

Säbysjöns fågeltorn - Svajar fortfarande

Under hösten har hittills inget arbete utförts vid Säbysjöns fågeltorn. Ingen nybyggnad eller några förstärkningsarbeten har således ej påbörjats. Järfälla kommun är mycket väl medvetna om det ranka tornet, men just nu kan inga insatser för att förbättra förhållandet göras p g a brist på resurser bl a pengar.

JOK har därför föreslagit att man borde kontakta Länsstyrelsen, eftersom Järvafältets naturreservat är ett sk Länsstyrelsereservat, för att därifrån försöka få bidrag till ett nytt eller rejält förstärkt fågeltorn.

Vid senaste styrelsemöte diskuterades även huruvida JOK skulle arbeta med att försöka finna sponsorer till ett nytt torn. Inte så helt enkelt eftersom detta kräver att någon i klubben har ytterligt bra kontakter med ett generöst företag som skulle vara intresserat av att ställa upp och sponsra ett tornbygge.

Har du förslag, idéer osv som kan bidra till att ett nytt fågeltorn kan byggas är du givetvis mycket välkommen att diskutera detta med undertecknad eller någon annan i klubbens styrelse.

PS: Vid möte med Järfälla kommun 2007-11-14 meddelas att nytt torn planeras att byggas vinter 2008-09.

Vi får hålla tummarna för att så blir fallet och att det befintliga tornet pallar till dess.

Ravalen - Kanalrensning

Vid Ravalens norra delar genomfördes under hösten kanalrensning, för att hindra kanalerna från att växa igen.

Arbetet utfördes med hjälp av en flytande farkost som bl a kapade av växterna några decimeter under vattenytan. Det avklippta växtmaterialet samlades ihop och avlägsnades.

RAVALEN VISADE GOD HÖSTFORM

Under hösten lockade sjön Ravalen till sig fler rastande änder än vad som kanske någonsin noterats och några av de intressantaste upptäckterna var följande:

Brunand

Antalet rastande brunänder var som störst ca 75 st, vilket noterades under perioden 24/10-1/11. Så här många brunänder har aldrig tidigare samtidigt uppehållit sig i sjön.

Bergand

Arten har under åren tyvärr blivit alltmer sällsynt på Järvafältet. I likhet med förra hösten valde en bergand (hona) att rasta i Ravalen. Denna höst stannade berganden i ca en vecka.

Salskrake

Såväl höst som vår brukar salskrakar rasta i Järvafältets sjöar, men dock bara som regel med bara några få individer. Att få se fler än fem salskrakar samtidigt har alltid utgjort en mindre sensation.

Under den gångna hösten bjöd emellertid Ravalen på salskrakar i ovanligt stor mängd. Den 18/10 rastade 7 st honfärgade salskrakar tillsammans i en grupp och den 3/11 sågs en ännu större grupp med 17 st rastande salskrakar i Ravalen.

Gruppen med 17 st salskrakar är sannolikt det största antal av arten som samtidigt setts rasta i någon av Järvafältets sjöar.

FISKGJUSEBOET HAVERERAT

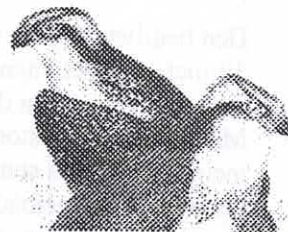
Tyvärr tvingades vi redan tidigt under hösten konstatera att fiskgjuseboet vid Säbysjön började rasa ner. Förmodligen på grund av att det inte lyckats stå emot höststormarna. Givetvis mycket trist.

Man får ju vara innerligt glad för att boet inte drabbades av dessa stormar under tiden då fiskgjusarnas ungar nyttjade boet, för då kanske vi aldrig fått glädja oss åt Järvafältets första lyckade fiskgjusehäckning på ca 60 år.

Fiskgjuseboet är byggt allra högst uppe i en tall och därmed svårt att komma åt. I synnerhet som just denna tall har mycket långt upp till de lägst

belägna grenarna, vilket medför att det är minst sagt problematiskt att försöka förstärka boet. Under vintern får vi undersöka om detta kan genomföras på något vettigt sätt.

Om det visar sig helt omöjligt att hjälpa fiskgjusarna med att restaurera boet, kan vi bara hoppas på att fiskgjusarna för de första återvänder och detta i så fall i så god tid att de hinner med att bygga på sitt till stora delar förstörda bo.

Trevligt många brunänder

Även denna höst valde ett stort antal brunänder att rasta i södra delen av Sábysjön. Allra flest var dessa den 28/9-3/10 då **185 st brunänder** fanns på lokalen, vilket är det största antalet som hittills noterats under 2000-talet.

Till rekordet, med 520 rastande brunänder år 1995, fattas det dock en "liten" bit.

Även i **Ravalen** observerades många rastande brunänder.

Störst antal noterades den 24/10-1/11 då ca **75 st brunänder** fanns i sjön, vilket bör vara det största antal som samtidigt uppehållit sig på denna lokal.

Ovanligt många blåhakar

Det upplevdes som att antalet rastande blåhakar på norra Järvafältet var flera än på åtskilliga år. Dessutom tycktes dessa vara ovanligt enkla att få fina observationer på, vilket naturligtvis var extra trevligt.

Rejält många steglitsar

Aldrig tidigare har så många steglitsar funnits på Järvafältet som under den första hälften av september.

En grupp med ca **150 steglitsar** provianterade under flera dagar på Barkarbyfältet. Vid samma tidpunkt sågs en grupp med ca **110 steglitsar** födosöka i närheten av Bögs gård.

Ganska många nötkräkor

För några år sedan noterades på många platser i landet, och kanske mest märkbart i vår del, att antalet nötkräkor tydligt minskat.

På norra Järvafältet saknades t ex under hösten år 2004 i princip helt födotransporterande nötkräkor över Hansta.

Under höstarna 2005 och 2006 ökade åter antalet observationer av nötkräkor, en trend som trevligt nog fortsatte under hösten 2007.

Från Älgkärrstippens topp och 30-meterskärret sågs relativt ofta flera nötkräkor samtidigt flyga mellan Hansta, där rikligt med hasselnötter fanns, och skogarna i nordligaste delen av Järvafältet, där de hopsamlade hasselnötterna förmodligen gömdes i vinterförråd.

Antalet nötkräkor har ännu inte kommit upp i de antal som observerades i området fram till för något decennium sedan, men artens utträdande under de senaste åren är klart positivt.

Duvhök slog gråhäger!

Att duvhökar är synnerligen tuffa rovfåglar känner nog de flesta till. Ifjol tvingades vi, som väl många minns med sorg, konstatera att en duvhök inte tvekar för att ge sig på en slaguggla. Den 21/9 2007 visade åter en duvhök, i detta fall en ung hona, att arten inte tvekar särskilt mycket för att anfälla överraskande stora mål. Den aktuella honan upptäcktes då den kom flygande på låg höjd över norra delen av 30-meterskärret för att överraskande slå en **gråhäger** som stod och födosökte vid Igelbäcken, ca 10 meter norr om den s k ALU-bron. Först slaguggla, sedan gråhäger - vad siktar norra Järvafältets tuffa duvhökar på nästa gång? Man nästan bävar och får väl åtminstone ta ett rejält tag i hatten.

Kanadagås med s k "skruvvingar"

Åter har vi tvingats att på norra Järvafältet (Ravalen) få se hur en ung kanadagås (årsunge) fötts med s k "skruvvingar", vilket utgör en genetisk defekt som medför att den drabbade fågeln aldrig kan bli flygg.

Denna olyckliga defekt, där vingarna ser ut att vara bakvända, tycks endast förekomma i Mälardalen. Enligt egna iakttagelser sågs kanadagäss med felskapade vingar i Angarn redan i mitten av 1980-talet.

På norra Järvafältet upptäcktes de första kanadagåsungarna med defekta vingar år 1997. Därefter har lyckligtvis endast några få ungar fötts med skruvvingar i området.

Inga rastande storspovar under hösten

För första gången på många år valde ingen enda storspov att under höstflyttningen rasta på Järvafältet. Åtminstone finns ingen rapport om detta i rapportsystemet "Svalan".

En viss oro sprider detta, och eftersom utbyggnaden av Barkarbyfältet där spovarna under åren oftast setts rasta pågår i rask takt, tvingas vi nog få inse att framtiden bjuder på allt färre rastande storspovar i området.

Inga varfåglar under våren, men flera under hösten

Under våren saknades varfåglar helt på norra Järvafältet. Hösten erbjöd dock goda chanser att få se varfåglar vid bl a 30-meterskärret och vid Molnsätra och förhoppningen finns naturligtvis att vi får glädja oss åt någon övervintande varfågel i området.

BRA HÖSTSTRÄCK ÖVER NORRA JÄRVA ÄVEN ÅR 2007

Sångsvan

Den 4/11 upplevdes en dag med rekordartat sångsvanssträck över norra Järvafältet. Över 30-meterskärret sträckte då **ca 400 st sångsvanar** och totalt över området sträckte säkert ytterligare något hundratal.

Mindre sångsvan

Förutom alla dessa sångsvanar passerade även en grupp med **7 st gamla mindre sångsvanar** över 30-meterskärret den 4/11.

Spetsbergsgås

Arten har alltid utgjort en stor raritet i området och Järvafältets första fynd av spetsbergsgås noterades år 1996.

Under hösten 2007 observerades **2 st sträckande spetsbergsgäss**.

Totalt har under åren därmed 16 st spetsbergsgäss setts sträcka över norra Järvafältet samt 1 ex. som rastade på Barkarbyfältet annandagen 2006.

Bläsgås

Under hösten sträckte totalt **ca 37 ex.** över 30-meterskärret och Fornborgsberget, vilket är den näst bästa årssiffra som noterats.

Höstens totalsumma domineras av den stora gruppen med ca 35 bläsgäss som sträckte över 30-meterskärret den 30/9, vilket utgör den näst största grupp som observerats över området. Den hittills största bläsgåsgruppen (37 ex) sågs över Älgkärrstippen den 22/10 2006.

Prutgås

Vid två tillfällen tidigare har det i samband med höststräcket observerats sträckande prutgäss över norra Järvafältet. Detta skedde 1998 då en grupp med ca 100 st prutgäss passerade över Barkarbyfältet den 19/9. Även dagen därpå (20/9) sträckte en grupp med ca 200 prutgäss över Älgkärrstippen.

Under några få dagar hösten 2006 valde återigen flera grupper med prutgäss att sträcka över inlandet och den 30/9 observerades en grupp med ca 150 st prutgäss över Fornborgsberget, 30-meterskärret och Ursvik.

Under hösten 2007 valde återigen ett antal grupper med prutgäss att sträcka över inlandet och över 30-meterskärret och Säbysjön sågs en grupp med **ca 30 individer** passera den 7/10. Samma dag observerades två grupper med prutgäss vid Gåseborg, beläget vid Mälaren (Järfälla kommun).

Gravand

Det är mycket sällan som sträckande gravänder ses över Järvafältet, men den 10/9 sågs **2 st** sträcka tillsammans med 10 st sädgäss över 30-meterskärret.

Stjärtand

Den 28/8 sträckte en av de större grupper med stjärtänder **ca 40 ex**, som någonsin rapporterats över Järvafältet.

Dessutom sträckte 4 st över 30-meterskärret den 3/9 och en över Fornborgsberget den 28/9.

Sjöorre

Den största gruppen med sjöorrar (**47 st**) som genom åren observerats över norra Järvafältet passerade över 30-meterskärret den 10/10.

Salskrake

Vid Ravalen sågs fler salskrakar än normalt. Den 18/10 vilade 7 st i sjön och den 3/11 sågs **17 st rastande i Ravalen**, vilket sannolikt utgör den största samling av salskrakar som någonsin observerats i området.

Blå kärrhök

Under hösten observerades **48 st** sträckande blå kärrhökar över norra Järvafältet, vilket utgör den tredje bästa siffran som noterats för området. De högsta noteringarna är 60-65 st hösten 2006 och ca 60 st sträckande blå kärrhökar under hösten 2005.

Sparvhök

Under perioden 5/9 - 26/10 sträckte **528** sparvhökar över norra Järvafältet.

Den 30/9 sträckte 129 st sparvhökar över 30-meterskärret, vilket kan vara den största dagssumma som noterats för området. De hittills bästa åren för sydsträckande sparvhökar över norra Järva är år 2005 med ca 750 st, samt 2006 med ca 570 st.

Ormvråk

Under hösten sträckte ca **635 ormvråkar** över norra Järvafältet, vilket är drygt hundra färre jämfört med de hittills allra bästa åren.

År 2005 sträckte ca 755 ormvråkar över norra Järvafältet och år 2006 rekordantalet 765 st.

Dagar med > ca 50 sträckande ormvråkar:
16/9 48 ex. sträckte över Fornborgsberget.
27/9 97 ex. sträckte över 30-meterskärret.
3/10 114 ex. sträckte över 30-meterskärret.
4/10 45 ex. sträckte över 30-meterskärret.

Fjällvråk

Vid rekordåret 2005 sträckte ca 115 st fjällvråkar under hösten över norra Järva, vilket då nästan fördubblade tidigare bästa notering. Under hösten 2007 sträckte ca 85 ex. över området, vilket är något fler än under år 2006 då 75-80 st fjällvråkar sågs passera över norra Järvafältet.

Årets antal (ca 85 st) är den näst högsta sträcksumman som hittills noterats.

Aftonfalk

Denna höst observerades, precis som under hösten 2005, två stycken sträckande aftonfalkar över norra Järvafältet. Den 7/9 sträckte en ung aftonfalk över 30-meterskärret och den 11/9 en gammal hane över Fornborgsberget.

Höstens båda observationer utgör fynd nr 4 och 5 av arten på norra Järvafältet.

Stenfalk

Under hösten 2005 sträckte 30 st stenfalkar över norra Järvafältet, vilket utgör ett imponerande rekord för området.

Under den gångna hösten observerades 19 st sträckande stenfalkar, vilket utgör områdets näst bästa sträcksiffra för arten.

Hösten 2006 sträckte 16 st stenfalkar.

Pilgrimsfalk

Antalet observerade pilgrimsfalkar har under ungefär de senaste decenniet och fram till år 2007 konstant ökat på norra Järvafältet. Tyvärr avbröts år 2007 denna trend eftersom något färre pilgrimsfalkar rapporterades i jämförelse med de senaste åren.

Under hösten 2007 observerades 5 st sträckande pilgrimsfalkar, vilket är en halvering jämfört med antalet under hösten 2006.

Rekordåret 2005 bjöd på 18 st höststräckande pilgrimsfalkar.

Under hela år 2007 sågs 11 st pilgrimsfalkar, vilket är lika många som under år 2004.

Trana

Vi har under de senaste höstarna (2003-06) vant oss vid att ett stort antal tranor valt att passera mycket koncentrerat i tid, ofta under några få timmar, över norra Järvafältet.

I år fick tyvärr vi inte uppleva någon sådan magnifik uppvisning, med en stor mängd samtidigt sträckande tranor.

Under hösten observerades i alla fall ett något större antal med sträckande tranor den 4/10 då ca 400 st passerade över Säbysjön och den 8/10 då ca 150 st flög över 30-meterskärret.

Kustpipare

Arten sträckte i ett större antal över Järvafältet än vad som kanske någonsin tidigare noterats. Den 2/9 sträckte 2 grupper med 12+15 st kustpipare över 30-meterskärret och den den 23/9 observerades 10 st sträckande kustpipare över Fornborgsberget samt en över 30-meterskärret. Total passerade således 38 st kustpipare över norra Järvafältet hösten 2007.

Bo- och bergfink

Bo- och bergfinksträcket över norra Järvafältet är sedan flera år tillbaka relativt välbevakat. Räkningar har främst genomförts under de dagar som ett mera omfattande finksträck noterats. Ett sträck som helst bör pågå under större delen av dagen, och inte bara under morgontimmarna, för att ge spännande höga sträcksiffror. De bästa sträckdagarna för bo- och bergfinkar under hösten 2007 var följande:

23/9: 2 900 ex. över Älgkärrstippen.

24/9: 11 800 ex. över 30-meterskärret.

26/9 3 500 ex. över 30-meterskärret.

Udda sträckobservationer

Strömstare

Den 24/10 observerades något så ovanligt som en sträckande strömstare över Ravalen.

Skägges

Sträckande skäggesar är definitivt ingen vanlig syn på Järvafältet, men detta upplevdes den 20/10, då 6 st skäggesar passerade över Fornborgsberget.

FLERA RARA HÖSTOBSAR:

En bergand uppehöll sig i Ravalen under perioden 24/10 - 1/11.

En järpe sågs väster om Fäboda den 17/11.

Söder och sydost om Ravalen, samt nära Väsby gård, sågs en sparvuggla vid flera tillfällen från slutet av oktober och den 17/11 sågs en sparvuggla vid Jägarkullen.

I området runt södra delen av Ravalen, inklusive Fornborgsberget, uppehöll sig en tretåig hackspett den 25/9 - 9/10

Den 10/11 upptäcktes 4 st tallbitar nära JOKs matning väster om Fäboda.

En rastande videsparv observerades den 18/9 i ruderatområdet väster om flygfältet, mellan affären "Plantagen" och hangar "Helge gul".

DEN SISTA SEPTEMBER - REJÄLT BRA ROVFÅGELDAG

Den 30/9 visade sig bli en av de allra artrikaste dagarna på norra Järvafältet om man begränsar sig till det intressanta släktet rovfåglar.

Totalt observerades följande 12 arter rovfåglar:

Havsörn	Sparvhök	Tornfalk
Brun kärrhök	Ormvråk	Stenfalk
Blå kärrhök	Fjällvråk	Lärkfalk
Duvhök	Fiskgjuse	Pilgrimsfalk

Av dessa utgör fiskgjuse och lärkfalk arter som nästan samtliga borde ha lämnat vår del av landet i månadsskiftet september-oktober.

Övriga uppräknade rovfågelarter har man, vid gynnsam väderlek och hård skådning samt en gnutta tur, chansen att se vid den aktuella tidpunkten under en hyfsat bra dag på Järvafältet.

VINTERFÅGELMATNINGAR PÅ NORRA JÄRVA

Även denna vinter anordnar JOK två stycken fågelmatningar.

Söder om Säbysjön, nära stigen till fågeltornet, arrangeras för 15:e året en av matningarna.

Den andra matningen finns ca 500 m väster om Fäboda gård, alldeles söder om vägen mot Översjön, och väl synlig från denna väg.

Vid JOKs fågelmatningar är målsättningen att småfågeln alltid skall ha god tillgång på solrosfrön och talg, vilket inhandlas med pengar från klubbkassan.

Fågelmatningar finns även som vanligt vid Väsby gård, samt utefter vägen mellan Väsby och Viby. Den senare flyttad från "Kaffepasset" till sin nya placering mellan Väsby och Viby. Dessa båda matningar arrangeras och bekostas av Sollentuna kommun och Naturskyddsföreningen i Sollentuna.

OBS! All stöttning med fågelmat vid JOKs och de andra matningarna är givetvis mycket välkommet och uppskattat, hälsar områdets övervintrande småfåglar.

FÅGELRESTAURANGEN VID 30-METERSPARKERINGEN

För tredje vintern har Järfälla kommun, ivrigt påhejade av JOK, anordnat en sk fågelrestaurang vid 30-metersparkeringen.

Under hösten och vinterns inledning har bl a 500-1000 st grönfinkar, pilfinkar, steglitsar, bo- och bergfinkar, hämplingar och gulsparvar provianterat vid fågelrestaurangen.

Under höstens inledning rastade även några blåhakar vid restaurangen.

Alla dessa småfåglar, samt de sorkar/möss som också nyttjar restaurangens överflöd av näringsrika frön, lockar inte helt överraskande till sig även rovfåglar.

Nattetid kan man ju ana att fågelrestaurangen dessutom besöks av närområdets häckande kattugglor med stort specialintresse för sork.

BRA HÄCKNINGRESULTAT VID VIKSJÖ GOLFBANA

Källa: Anders Lindberg

Vid Viksjö golfbana har golfklubben, med Anders Lindberg som pådrivare, satt upp ett rejält antal med fågelholkar. Alltsedan de första holkarna, som sattes upp år 2001, har man noggrant följt upp häckningsresultatet och då särskilt med inriktningen på hur många av holkarna som nyttjas.

Ett genom åren mycket gott häckningsresultat i dessa holkar utgör åter en bekräftelse på att det behövs ännu fler holkar, eftersom det alltid tycks råda ständigt bostadsbrist för hålhäckande småfåglar.

Häckningsresultat år 2007:

Småfågelholkar: 93 st uppsatta och av dessa utnyttjades 87%.

Starholkar: 25 st uppsatta och av dessa utnyttjades 84%.

Trädkrypare: 5 st av vilka samtliga d v s 100% utnyttjades.

Årets häckningsresultat är det näst bästa som konstaterats vid Viksjö golfbana under åren 2001-2007.

STOR FLADDERMUS- ovanligt många observationer

Under den gångna hösten har flera Järvaskådare observerat dagjagande fladdermöss i ett antal som upplevs betydligt större än normalt. Över bl a Ravalen och 30-meterskärret har ibland så många som 4 st fladdermöss samtidigt setts jaga insekter.

Den art som det gäller är **stor fladdermus** *Nyctalus noctula*, som är dagaktiv och har en spännvidd på ända upp till 40 cm. Kan jämföras med t ex större hackspett (vingspann 38-44 cm).

Stor fladdermus har ett utbredningsområde med en nordgräns ungefär i nivå med Mälardalen. Längre ner i Europa tycks arten övervintra men längre norrut med bistrare vinterförhållanden verkar den normalt välja att flytta.

Från Östeuropa har man konstaterat flyttningar på över 1600 km och detta med en hastighet på 20-40 km/dag.

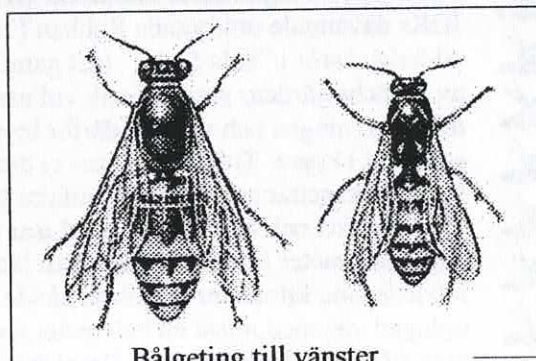
(Källa: Däggdjur- Anders Bjärvall och Staffan Ullström.)

BÅLGETINGAR I FÅGELHOLK

Under hösten visade det sig att det inte bara är fåglar som gillar de holkar som JOK satt upp. I närheten av JOKs fågelmatning söder om Säbysjön flyttade bålgetingar in i en småfågelholk.

Bålgetingarna arbetade flitigt under hösten med att fylla holken med lämpligt material för att den befruktade drottningen skall klara en övervintring. Förhoppningsvis lyckas hon med detta, vilket i så fall gör att hon i vår kan starta upp en ny koloni med bålgetingar.

Bålgeting till vänster, vanlig geting till höger

SKRATTMÅSARNA MINSKAR ÄVEN I FINLAND

Det är inte bara i vårt land man noterat en allmän minskning av skrattmåsar. Vid en tidigare pålitlig lokal för häckande skrattmåsar i närheten av Jakobstad i Finland, har man tvingats konstatera hur en koloni minskat från 3200 individer år 1988, till ca 1000 st år 2002, och bara 260 st skrattmåsar år 2006.

Vid denna skrattmåskoloni kommenterar man minskningen med att denna sannolikt inte bara kan bero på artens generella tillbakagång.

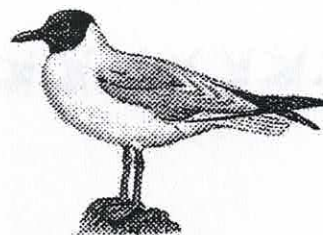
Mera troliga förklaringar är t ex att predatortrycket ökat från mink, räv och mårhund så mycket att detta fått måsarna att lämna lokalen. Ett annan också mycket möjlig förklaring är att vegetationen, bland annat kaveldun och vass, vuxit sig så hög att de gräsbevuxna strandtuvarna försvunnit, vilket innebär att lämpliga boplatser därigenom saknas för måsarna.

Då igenväxningen på häckningslokalen vid Jakobstad tilltog noterades hur skrattmåsarna sökte sig allt längre ut mot vattnet för att slutligen försöka häcka på tillgängliga stenar ute i vattnet, där normalt t ex fiskmåsar och tärnor väljer att häcka.

Förklaringarna till skrattmåsarernas minskning i Jakobstad stämmer mycket väl med vad som upplevdes vid Säbysjön under 1980- och första hälften av 1990-talet.

För att få behålla den stora skrattmåskolonin vid Säbysjön visar situationen i Jakobstad, vilket även konstaterats på många andra skrattmåslokaler, att det förmodligen är helt avgörande att JOK och Järfälla kommun fortsätter med underhållet av Säby strandäng. Detta bl a genom att vassröja lämpliga boytor.

Dessutom måste den minkjakt som framgångsrikt genomförts sedan början av 1990-talet bedrivits vid Säbysjön, och där JOK assisterar Järfälla kommuns viltvårdare, givetvis fortsätta.

Hasse Andersson har gått bort

På vägen ned till Öland den 5 oktober får jag ett mobilsamtal från Hasse Anderssons fru, Marianne, med det dystra meddelandet att Hasse gått bort några dagar innan. Vi blev alltså bara grannar några månader nere i Mellstaby på Öland. Detta är en mycket kort tid jämfört med hur länge vi känt varandra.

Fösta gången jag träffade Hasse var en iskall efternatt i mars 1968 då han och JOKs dåvarande ordförande Robban Franzén låg och sov i en bil invid rastkojan Alderbäcksrör i "Sala Södra" (det gamla namnet för Tinäsområdet, numera en del av Färnebofjärdens nationalpark vid nedre Dalälven). Robban och Hasse höll på att missa gryningen och väcktes därför bryskt av mig och min färdkamrat Göran Lindell som bott i kojan. Tillsamman gav vi oss ut på en vandring bland vitryggiga och tre-tåiga hackspettar som kom att omfatta flera mil. Vi gick upp längs Tiån till älven, förbi Tinäset och in i Östaviken på isar där överlagret hela tiden brast och vi åkte ned några decimeter till nästa skikt. Men lättnad trodde vi skulle komma när vi efter åtta mödosamma kilometer slutkörda nådde Östaviksvägens ände. Där mötte oss dock en oplösgad väg med minst en halvmeter snö och med en skare som bara bar så länge man stödde på båda fötterna. Drygt fyra, ännu mycket tuffare kilometer till! Denna gång fick jag för första gången insikt om ett av Hasses karaktärsdrag, att aldrig klaga över vedermödor. Samma stoiskhet fick jag uppleva under en stenhård fjällvandring med JOK i Ammarnäs fjällen och upp mot norska gränsen i juni 1979 samt vid JOKs resa till Namibia och Sydafrika i november 2003. På Afrikaresan råkade Hasse och flera andra i gruppen ut för en svår virusinfektion som varade i stort sett hela resan. Inte heller klagade han det minsta under de sommarmånader i år när vi då och då stötte ihop i Mellstaby, trots att han var utsatt för en tuff behandling mot sin hjärntumör. Jag fick intrycket att han var mycket bättre än han i själva verket var och såg fram emot åtskilliga år av god grannsämja.

Hasse gick med i JOK redan år 1963 och var med sitt medlemsnummer 33 en av de verkliga Ur-Jokarna. Han satt också i styrelsen under ett otal år, många av dem som sekreterare. Som sådan var han utomordentlig – det fanns aldrig några fel eller missuppfattningar i protokollen. Han var pålitligheten själv och utsågs därför alltid till att hålla i räkenskaperna på de utlandsresor med JOK som han deltog i. Hasses stoiskhet och pålitlighet i förening med en underfundig, lite kärv humor gjorde honom till en mycket omtyckt person som man aldrig hörde annat än gott om. Vi saknar honom mycket och deltar med hans hustru Marianne i sorgen.

Stig Holmstedt
Ordförande i JOK

SKÅNE – Västkusten 24-28/8 2007

Deltagare : Hans Elleby, Harald Ehrenborg, Mikael Frost, Stig Holmstedt (ledare), Stefan Kyrklund, Anders Lindberg (ledare), Björn Lindqvist, Jukka Markkanen, Kjell Sahlberg, Anders Sennmalm och Ulf Swahn.

24/8 Deltagarna, som kom från olika håll i tre bilar, sammanstrålade under kvällen på Vare vandrarhem, mest känt för att kylskåpet där är så stort att det rymmer ett dussin man! Ingen blev dock inlåst denna gång, däremot lite nedkylda, vilket nästan var nödvändigt med alla förväntningar inför denna klassiska resa.

25/8 Eftersom det rapporterats om både medelhavstrut och toppskarv från Morups Tånge började vi morgonen där trots att det skulle innebära en inoptimal logistik. Båda arterna var representerade av juvenila individer och de hängdes in relativt lättvindigt. Två olika pilgrimsfalkar gjorde oss den äran och av vadare sågs bl a några spov- och kustsnäppor, en sandlöpare och en mindre strandpipare, den sistnämnda klart ovanligast på denna lokal.

Glommen gav inga havsfåglar trots att det blåste ganska duktigt utan vi fick trösta oss med en del kentska tärnor som drog mot söder.

På Getterön syntes ytterligare två pillar, varav en adult, samt vardera ett ex av roskarl, småsnäppa och myrsnäppa. Nu peps det ut att den rödhalsade gåsen återupptäckts vid Båtafjorden. Snabbt dit således och att hitta den synnerligen bildsköna fågeln blev a piece of cake. Den sällskapade med ett större antal vitkindade gäss.

P g a blåsten gick vi ut till Gubbanäsan, men också där var det tomt över havet. Vi fortsatte därför mot Skåne och Sandön och tittade där bl a på en fiskgjuse, fyra sandlöpare och ett 20-tal storspovar.

I Hasslarps dammar beskådades en ung svart-halsad dopping tillsammans med bl a mängder av smådoppingar. En hanne av sjöorre miss-tänktes först vara amerikansk och initierade en rad hjärtklappningar innan falsariet avslöjades. Ovanligt var det i alla fall med en sjöorre inne i en sockerbruksdamm i Skånes inland, särskilt så här års.

På Anders Sennmalms enträgna begäran begav vi oss sedan till de stora fälten vid Odarslöv, platsen för det blodiga slaget vid Lund år 1676. Men det var naturligtvis inte för att lyssna på historiens vingslag som den obildade skocken

drog dit, utan för att leta rätt på en fjällpipare, vars mest framträdande egenskap bestod i att den skulle utgöra Skånekryss för Anders. Den gäckade oss tyvärr.

26/8 Väderutsikterna antydde att det kunde bli intressant havsfågelläge på Hovs Hallar, men besöket där gav absolut ingenting, varför vi avbröt spaningen efter någon timme. Vi fortsatte med att bomma försärla vid Skärålid och vitögd dykand vid Fulltofta, där vi dock istället såg två juvenila havsörnar, en massa friflygande vita storkar samt diverse änder. Kuriös var en fortfarande ruvande skäggdopping.

Ganska slokörade fortsatte vi tvärs över landskapet till Ravlunda skjutfält, där vi rikligen kompenaserades genom fullkomliga orgier i fältpiplärkor – minst fyra ex. Ett antal bi- och ormvråkar sträckte också in denna härliga eftermiddag på denna undersköna plats..

Fyledalen bjöd tämligen omgående på en vacker kungsörn och de sedvanliga gladorna, medan dagen avslutades med en dipp på de numera alltmer svärsedda kornsparvarna vid Hammar.

27/8 Det hade fortsatt att blåsa och efter viss övertalning av några av gruppens latare individer drog vi tillbaka upp till Hovs Hallar. Och nu blev det betydligt bättre än föregående dag med 7-8 havssulor, fem stormfåglar, en juvenil tretåig mås, tre smålommar, en gråhakedopping, en del sjöorrar och en massa kentska tärnor. Flera i gruppen fick mellan ett och tre kryss. Båstad hamn gav bara en kustlabb så vi gav oss tillbaka söderut för att årskryssa vår vän TTKn i Alnarps park. Jodå- visst var den på plats ! Här skymtade också en duvhök innan Anders S ånyo, av efteråt obegripliga skäl, lyckades övertala oss till en ny dipp på fjällpipare vid Odarslöv. Med hästar och rep lyckades vi till slut dra Anders från platsen för att istället pröva lyckan vid de översvämmade ängarna väster om Vombsjön.

Här var det riktigt trevligt med sju skrântärnor, en jagande lärkfalk samt åtskilliga vadare, bl a ett tiotal myrspovar, kustsnäppor, spovsnäppor, två småsnäppor, en mosnäppa och en grönbena.

Värstingtoppen

I det övre skiktet d v s 210+ har **Johan Wallin** och **Holger Stenson** kryssat prutgås. Denna art gladdes även **Gunnar Siljestrand**, som nog är den av topplistanas kämpar som tagit största klivet uppåt på listan sedan föregående JOK-blad.

Vi passar även på att välkomna **Torbjörn Andersson** in på Värstingtoppen.

Den alltid lika blyge och tillbakadragne "Tobbe" smyger försiktigt in allra längst ner på listan, men förväntas inom kort skaffa gräddfil på E18 från Bro så att han med ilfart kan rusa uppåt på listan.

Värstingtoppens utseende enligt JOKs hemsida 2007-11-30

Olle Bernard	232 arter –	senaste Järva X: Slaguggla	2006-12-03
"Matte" Weiland	229 arter –	senaste Järva X: Gravand	2007-09-10
Johan Wallin	224 arter –	senaste Järva X: Prutgås	2007-10-07
"Rulle" Jarvad	221 arter –	senaste Järva X: Slaguggla	2006-12-06
"Classe" Cronlund	214 arter –	senaste Järva X: Svarthuvad mås	2007-04-29
Tommy Eriksson	214 arter –	senaste Järva X: Roskarl	2007-09-06
Kjell Bergman	213 arter –	senaste Järva X: Slaguggla	2006-12-05
Holger Stenson	211 arter –	senaste Järva X: Prutgås	2007-10-07
Björn Wester	210 arter –	senaste Järva X: Silvertärna	2007-05-13
Göran Frisk	208 arter –	senaste Järva X: Silvertärna	2007-05-13
Rikard Dahlén	205 arter –	senaste Järva X: Rödstrupig piplärka	2007-05-10
Anders Nyberg	204 arter –	senaste Järva X: Forsärla	2006-04-03
Anders Wahlstedt	203 arter –	senaste Järva X: Sjöorre	2004-05-02
Rolf Kåsjö	202 arter –	senaste Järva X: Myrsnäppa	2006-05-27
Bo Hallman	202 arter –	senaste Järva X: Dubbelbeckasin	2007-05-17
Björn Weiland	201 arter –	senaste Järva X: Strandskata	2005-06-22
Lars Friberg	201 arter –	senaste Järva X: Vaktel	2006-06-11
Kari Lahti	201 arter –	senaste Järva X: Spetsbergsgås	2006-12-26
Roland Sjöquist	200 arter –	senaste Järva X: Biätare	2000-08-05
Tommy Carlsson	200 arter –	senaste Järva X: Dubbelbeckasin	2007-05-17
Joakim Kling	199 arter –	senaste Järva X: Kornknarr	2006-05-21
Michel Goiny	199 arter –	senaste Järva X: Kustpipare	2007-09-23
Gunnar Siljestrand	198 arter –	senaste Järva X: Prutgås	2007-10-07
Lars Imby	197 arter –	senaste Järva X: Dubbelbeckasin	2007-05-17
Jukka Markkanen	197 arter –	senaste Järva X: Större korsnäbb	2007-10-04
Nicklas Johansson	196 arter –	senaste Järva X: Bläsgås	2006-10-08
Percy Fredriksson	196 arter –	senaste Järva X: Större korsnäbb	2007-09-30
Svante Söderholm	195 arter –	senaste Järva X: Bändelkorsnäbb	2002-10-27
Gustaf Gidlund	194 arter –	senaste Järva X: Forsärla	2006-04-09
Herbert Baumann	192 arter –	senaste Järva X: Roskarl	2007-09-06
Göran Lettstrand	192 arter –	senaste Järva X: Bergand	2007-10-26
Bengt Sundberg	191 arter –	senaste Järva X: Forsärla	2006-04-01
Kjell Yngerskog	191 arter –	senaste Järva X: Myrsnäppa	2006-05-28
Torbjörn Andersson	191 arter –	senaste Järva X: Bergand	2007-10-25

Kryssa lugnt – kryssa runstenar!

För denna rogivande aktivitet krävs t ex inga jobbiga nattkörningar, eller annan form av stressande aktivitet, eftersom dessa minnesmärken förväntas förbli tämligen stationära och därför säkert står kvar och väntar på dig tills du får tid för ett besök.

Det ryktas att redan på **Hasse och Tages tid** kallades dumhet inte längre för dumhet utan för alternativ intelligens. En sanning som nog inte ens den klokaste uggla kunnat förklara på ett förträffligare sätt.

Det ryktas att

Percy Fredriksson och **Tommy Carlsson** i höstas upptäckte en skulkande fågel i 30-meterskärret. Med mobiltelefonens kamera lyckades Percy i alla fall ta en bild, som senare samma dag lades ut på nätet med förväntan om intressanta artutredande kommentarer.

Och sådana kom mycket snabbt, trots att bilden inte var av den kvalitet som brukar krävas för att vinna naturfototävlingar.

Till en början lutade det åt att den aktuella fågeln, som var fotad snett bakifrån och i den vinkeln nästan såg huvudlös ut, var en mindre flugsnappare. Dock reserverade sig någon för att det skulle kunna vara en ung halsbandsflugsnappare, eftersom man anade en ljus övergump.

Senare övervägde förslagen till att bilden visade en ung stenskvätta.

Vän av ordning har fortfarande lite svårt att släppa den mystiska fågeln. Tänk om det varit en ny art för världen - **mindre flugskvätta** - och dessutom upptäckt i 30-meterskärret. Lokalen skulle snabbt blivit enormt välbesökt och dessutom världsberömd, men det senare är väl redan detta kärr med sitt unika namn.

den som helt plötsligt står med en strömlös/ urladdad mobiltelefon ute på fältet snarast skall leta upp **Orvar Fredriksson** eftersom denne välutrustade man givetvis alltid bär med sig ett kraftverk i ryggsäcken. Inte ett kärnkraftverk typ Forsmark utan en betydligt mindre och handvevad modell för elproduktion. Bättre lite "elvärk" i handen än en död mobiltelefon i skogen.

förbisträckande prutgäss över Järvafältet och uppdragning av båtar i Nyköpingstrakten haft en sällsynt god förmåga att lyckas pricka in samma helg för sina aktiviteter.

Denna höst lyckades dock **Johan Wallin** äntligen passa in båtuppdragningen, så att han även hann med att skåda sina första prutgäss på Järvafältet, trots att båda aktiviteterna även i år inföll under samma helg. Skam den som ger sig.

Jon Jörpeland, med meriterande och unika observationer av förbisträckande skäggmesar och vinterhämplingar, på allvar börjat konkurrera med **"Matte" Weiland** om titeln "Förste bergmästare" på Fornborgsberget. Det blåser helt tydligt friskt av ungdomliga vindar på **"Mattesborgens"** topp.

det förekommit en debatt på JOKs hemsida om varför **JOK är en klubb och inte en förening**. För att försöka reda ut denna fråga, valde **Percy Fredriksson** att hänvisa till "Svenska Akademiens Ordbok", genom följande citat:

Klubb: "Sammanslutning för sällskaplig samvaro, oftast för främjande av gemensamma intressen. Företrädesvis upptagas endast personer med vissa sociala kvalifikationer".

Förening: "Sammanslutning av personer för tillvaratagande eller hävdande av vissa gemensamma intressen eller för utövande av viss verksamhet".

Skillnaden kan tyckas hårfin, men att **vi JOK-are har vissa sociala kvalifikationer** får vi väl hoppas att alla klubbmedlemmar är överens om.

Vid en jämförelse med idrottens värld finner man även här utmärkta exempel på högt värderade och socialt starka klubbar som t ex **Allmänna Idrottsklubben (AIK)** och **Ljusdals Bandyklubb**.

Gunnar Bergqvist, med naturlig fallenhet för att hyfsat tolka det "närkingska" tungomålet, försöker envist framhäva att även **Örebro Sportklubb** platsar i den exklusiva samlingen av så fina klubbar, men om detta råder som alla nog förstår ett mycket stort tvivel.

när JOKs hemsida totalt klappade ihop flydde **"Classe" Cronlund**, vår duktige näbbmaster, till Senegal för att skåda fågel. När reskassan började sina, och då han inte heller lyckades gifta sig med någon rik infödingshövdings dotter, fanns det till slut inget annat att göra för **"Classe"** än att leta fram returbiljetten och åka hem för att röja upp i internetdjungeln.

"Matte" Weiland lyckades pricka in en skaplig formtopp den 24/10. Först upptäckte han en bergand i Ravalen och strax därefter en på höjd sträckande strömstare över samma lokal. Några skådarkamrater krävde omedelbart dopingprov för att kolla upp om den plötsliga formtoppen var naturlig.

Andra började snacka om den mycket stora rikedomerna av partiellt albino starar i Ravalens närområde, där det albinistiska inslaget mycket ofta visat sig i form av vita bröst.

Torbjörn Franc, JOKs ambassadör i Dalarnas urskogar, hälsat på hos de finska storbjörnarna, vilket kunde avnjutas i form av Torbjörns filmade inslag i TV:s "Mitt i Naturen".

PS: Torbjörns film gick till final, vilken avgjorts när detta läses. Hoppas Torbjörn vann!

Anders Bjärvals nya bok "Trettio år med rovdjur – och människor", som bl a handlar om vargens situation och förekomst i vårt land, sannolikt inte har särskilt stora chanser att bli en sk "bestseller" i Värmlands skogstrakter.

JOK-arna på vägen hem, efter en vecka 42-skådning på Öland, specialiserat sig på upptäcka en **Kamskrake** vid rastplatsen Tindered. Höstens upptäckt var den andra på rad.

JOK som vanligt var ytterst välrepresenterat på Öland under veckorna 41-42.

Ca 70 medlemmar gästade ön i mer eller mindre lång tid under dessa båda veckor, och några, som t ex "**Hasse**" **Ivarsson** och "**Micke**" **Frost**, hann t o m besöka Öland två gånger under perioden.

Det var väl blomvattningen som tvingade hem dessa botaniska fanatiker med sina gröna fingrar på en snabbvisit i bostaden.

Göran Lettstrand nog är den första som lyckats backa jätteplanet Concorde upp luften. Visserligen bara på dataspel, men ganska fantastiskt ändå.

Alla som flugit med **Thord Holst** är nog minst sagt glada för att han, under karriären som flygkapten, inte en enda gång testade backupstigningar med någon av Boeings flygplanstyper.

Torbjörn Andersson haft ett verkligt kanonår. Först kryssade han sin 400-ade art i Sverige, men det räckte inte med detta. Sin definitivt största framgång noterade "**Tobbe**" lite senare på året, för då klev han in på JOKs "Värsting-topp" genom att fått ihop över 190 arter på norra Järvafältet.

morfar "**Rulle**" **Jarvad** slog nytt hastighetsrekord med barnvagn på väg till de tallbitar som upptäcktes vid JOKs matning väster om Fäboda.

Den vådliga barnvagnsfärden, ofta på två hjul, slutade lyckligt och både morfar och den lilla, men något omskakade, människan fick årskryss på tallbit.

Efter "**Rulles**" imponerande och fartfyllda prestation har han helt plötsligt blivit en av huvudfavoriterna i nästa "Barnvagnsrally-SM". Och detta i synnerhet som det ryktas att SM:et skall arrangeras på "**Rulles**" hemmaplan, d v s grusvägarna på norra Järva.

Kenneth Sjögren har önskat sig en kartbok i julklapp med rejäla kartor över Sollentuna och Järfälla kommun. Förhoppningsvis är gränserna mellan dessa kommuner mycket tydligt markerade, vilket kommer att underlätta för Kenneth att med rätt lokal larma ut de intressanta fåglar som han upptäcker. Det är ju viktigt att åka till rätt golfbana i rätt kommun om man vill skåda rätt d v s Kenneths upptäckta fågel, som t ex en strömstare vid Skillinge golfbana.

ett nyrenoverat svinhus i **Fyledalen** annonserats för uthyrning till fågelskådare. Man får innerligt hoppas på att åtminstone flertalet av grisarna numera flyttat från lokalen och att hyran för grishuset inte är svinaktigt hög. Vän av ordning undrar givetvis hur mycket man får grisa ner i ett f d svinhus innan hyresvärden börjar knorra.

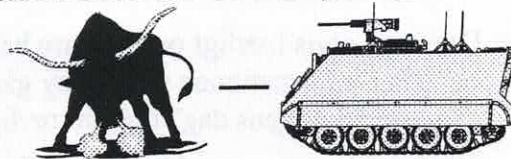
"**Matte**" **Weilands** torp i Närke, som tycks ha en otrolig dragningskraft på kungsörnar, numera kallas för **Örnnästet**.

det **Svenska försvaret** med hjälp av ett tiotal tanks och en kulspruteustrustad fotarmé attackerat den sk vinterkohagen vid 30-meterskärret. Målsättningen var väl att ta tillbaka denna hage från **Skottland**, d v s de **Skotska korna** (Highland cattle), som för flera år sedan invaderade området.

Attacken lyckades nog inte särskilt bra eftersom militärambulanser snabbt kallades fram till frontlinjen och sjukpersonal fick klättra in i hagen för att med bårar hämta ut flera "skadade" soldater.

Några skadade kor, som bars ut från stridsfältet, kunde vi åskådare inte upptäcka och eftersom korna efter attacken återgick till att i lugn och ro fortsätta beta i sin hage, är det tämligen enkelt att förstå vilka som vann "**kossornas krig**". Eller som detta kanske kommer att benämnas i historieboken - det "**30-metriga kriget**".

Matchen Kor - Tanks slutade med en säker etta.

PROGRAM FÖR JÄRVAFÄLTETS ORNITOLOGISKA KLUBB

Vintern – förhösten 2008

Järva-exkursioner

Fågelvandringar:

Bengt Sundbergs fågelvandringar på Järvafältet, ett samarrangemang med SNF i Sollentuna, passar både nybörjare och mer erfarna skådare.

De genomförs söndagarna 27/1, 24/2, 30/3 samt 27/4.

Deltagarna samlas vid Naturskolan, Väsby gård kl 09.00.

Guidningar på Säby strandäng

Säby Strandäng är juvelen i Järvafältets krona. Här finns en av landets största skrattmåskolonier och listan med gästande rariteter är lång.

Ta vara på möjligheten till sakkunnig guidning av Tommy Eriksson, Olle Bernard och Tommy Carlsson och kom hit någon/några/alla av kvällarna 24/4, 8/5 eller 15/5.

Guidningarna startar från **Säby gårds parkering kl 18.**

16/2 (lördag) – Rövning på Säby strandäng – OBS! 10-årsjubileum

JOKs årligen återkommande rövningar av vass och sly på Säby strandäng är en avgörande orsak till att området kunnat bibehålla sin höga klass som fågelokal.

Evenemanget är också en viktig social händelse. Räcker detta som argument för att du skall komma med dina liar, häcksaxar och sekatörer i högsta hugg?

Saknar du sådana verktyg ställer klubben dem till förfogande på plats.

Arbetet börjar kl 9 och i lunchpausen bjuds det på korv och saft.

Mer information om vassrövningen finns även att läsa på annan plats i detta JOK-blad.

Du som har möjlighet bör också kontrollera JOKs hemsida ("Anslagstavlan") då vassröjningsdagen närmar sig, för att därifrån inhämta aktuell information om t ex isförhållandet.

Arbetsledare är som vanligt Olle Bernard tel 08/580 372 57 eller 070/ 340 5883.

PS: EXTRA-vassröjningsdagar, se annan plats i JOK-bladet och JOKs hemsida.

11/5 (söndag) – Fågelskådningens dag

JOK och Sollentuna kommun inbjuder i samband med "Fågelskådningens dag" till en ca 2 timmar lång **guidad fågelvandring med start kl 08.00 från Bögs gårds parkering.**

Vid Väsby gård informerar JOKare mellan kl 11-13 om fågelfaunan på Järvafältet för förhoppningsvis många intresserade.

Det är givetvis trevligt om JOKare har möjlighet att medverka vid guidningen och/eller informationen vid Väsby gård. Din insats kommer säkert att bidra till att "Fågelskådningens dag" blir en trevlig och intressant dag för fågelintresserade besökare.

Chefsguide och samordnare vid "Fågelskådningens dag" är Rikard Dahlén (tel: 626 77 69).

Övriga exkursioner

6/1 (söndag) – Nyårsplock (Tidigare annonserad – påminnelse!)

Sista dagen på trettondagshelgen kryssar vi **för tionde året i rad** i Nyköpingstrakten. Antalet arter har under flera tidigare raider närmast sig 60. Kanske spränger vi 60-vallen denna gång – ett passande jubileum !

Anmälan till exkursionsledaren Stig Holmstedt, stig.holmstedt@gmail.com, senast tisdagen den 1 januari. Då talar du också om ifall du kan ta med bil.

16/5 (fredag eftermiddag)- 20/5 (tisdag kväll) – Öland.

Följ med på den traditionella JOK-resan till Öland i maj ! Denna gång en vecka tidigare än förra året för att pricka in lite andra arter. En sejour till åtskilliga av öns spännande fågellokal utlovas.

Exkursionsledaren Stig Holmstedt, stig.holmstedt@gmail.com, tar emot din anmälan senast måndagen den 21 april (men anmäl dig gärna tidigare eftersom antalet deltagare är begränsat !) Färd sannolikt i minibuss.

Övernattningarna äger rum i exkursionsledarens två hus i Mellstaby, alldeles ovanför Gräsgårds hamn. Självhushåll vad gäller frukostar och luncher (två kök finns), middagar på restaurang.

Kostnad i grova drag 1800 kr för bilhyra, bensin och övernattningar.

Anmälningsavgiften, 400 kr, skall vara inne på JOKs postgirokonto 58 01 32 – 9 senast en vecka efter anmälan, d v s måndagen den 28 april.

29/8 (fredag eftermiddag) – 2/9 (tisdag kväll) – Västkusten-Skåne.

JOKs tur till Västkusten och Skåne i slutet av augusti är en verklig höjdare med sina möjligheter till varierad skådning – allt från rovfågelsträck, vadarstudier och raritetsjakt till havsfågelspaning. Listan av funna celebriteter är lång – några exempel är grålira, gulnäbbad lira, svart stork, mindre skrikörn, större skrikörn, ormörn, grönlandsfalk, aftonfalk, svartbent strandpipare, tuvsnäppa, orientvadersvala, vitvingad tärna, lunnefågel, turturduva, härfågel, kalenderlärka, tofslärka, korttålarlärka och svarthakad buskskvätta (samtliga Sveriges tre häckningar!).

Exkursionsledare blir Stig Holmstedt och Anders Sennmalm som du anmäler dig till på anders.sennmalm@bredband.net senast fredagen den 1 augusti!

Självhushåll gäller beträffande frukostar och luncher, medan middagarna intages på olika etablissemang. Kostnad i grova drag 2200 kr för bilhyra, bensin och övernattningar.

Anmälningsavgiften, 400 kr, skall vara inbetald på JOKs postgirokonto 58 01 32 – 9 senast en vecka efter anmälan, d v s fredagen den 8 augusti.

När egna bilar nyttjas på JOKs exkursioner gäller följande:

Varje förare får 15 kr/mil som exkursionsdeltagarna (utom förarna) delar på. Normalt blir detta 5-6 kr/mil för varje deltagare, men det kan ibland bli lite mer om inte bilarna fylls på ett optimalt sätt.

På exkursioner som innebär övernattning får minderåriga endast delta i sällskap med vuxen person.

Innekvällar:

12/2 (tisdag) – **Årsmöte**, följt av föredrag på temat
”Rovdjur och fåglar i nordiska skogar och myrar”.

Officiell kallelse till Årsmöte 2008 finns på sida 2 i detta JOK-blad.

Efter sedvanliga årsmötesförhandlingar presenteras ett föredrag på temat:
”Rovdjur och fåglar i nordiska skogar och myrar”.

Följ med Stockholmsprofilen **Hans Bister** på några nedslag i den nordiska naturen.
En höjdpunkt blir säkert hans möten med björn, varg och järv i Kuhmo i östra Finland.

4/3 (tisdag) – **”Södra Sibirien och Mongoliet”**.

Uppsalabaserade **Mikael Malmaeus** kommer att visa bilder och berätta om två resor han har gjort till Baikal, Altairegionerna och nordöstra Mongoliet.

Vi kommer att möta fåglar som rubinnäktergal, reliktmås och amurfalk, bara för att nämna några.

Innekvällarna äger rum på Naturskolan vid Väsby gård på norra Järvafältet med början kl 19.00.

Parkering vid Bögs gård, därefter en kilometers uppfriskande promenad.

Klubben bjuder alltid på fika med dopp efter föredraget!

DU MISSAR VÄL INTE SÖNDAGSFIKAT?

Även denna vinter utgör Naturskolans kafé under söndagarna en mycket trevlig mötesplats för många JOKare .

Liksom tidigare serverar föreningarna SNF, **Friluftsförbundet**, **STF** (nya för denna säsong) kaffe/te och bullar/mackor till humant pris. Förutom att fika brukar vi hinna med att både snacka fåglar och dessutom, vilket förmodligen överraskar åtskilliga, en liten gnutta skvaller.

Väl mött på Naturskolans fik (Väsby gård) söndagar exakt kl 11:00.

JOK:s svarthakedopping

i form av klisterdekal, kan köpas av:
Olle Bernard, Roland Jarvad,
Mats Weiland och Bengt Sundberg.
Pris: 10 kr/st

JOK-bladet 3/2007

Bidrag till detta JOK-blad har lämnats av **Stig Holmstedt, Anders Lindberg** samt som vanligt av ett stort antal mycket ivriga ryktesspridare.

Bidrag, uppslag, idéer m m till kommande JOK-blad mottages tacksamt.